

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

God verhoort

*Want de HEERE hoort de nooddruf-
tigen, en Hij veracht Zijn gevangenen
niet.
Psalm 69:34*

De dichter heeft een geliefde verloren door de dood. Nu behoeft dat nog geen verlies te zijn, wanneer we het maar bij de Heere kwijt mogen raken. Is er ooit een zoeker verloren gegaan aan de voeten van de Heere? Want die God zoekt in al zijn zielsverdriet, die is alrede door Hem gevonden. Christus is daartoe gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. De Heere doet geen onrecht. Deze nood was nodig om hem opnieuw te leren roepen uit de diepten tot God. En het grootste gemis was toen niet meer zijn geliefde, maar het Gods-gemis.

Dat de Heere toch weer zou spreken. Het verbreken van de oefening des geloofs en het verlies van het gevoel der genade, het verschijnen van het vaderlijke aanschijn Gods duurt totdat wij gelouterd door het lijden met ernstige boetvaardigheid op de weg wederkeren. David heeft zijn schuld voor God beleden. En een gebroken geest en een verslagen hart zal God niet verachten. Dan geeft God hem weder de vreugde van het heil. Vanwege het aanvaarden van het offer.

En van nog meer waarde dan het kostbaarste wat hij kan geven, geeft zijn hart een goede rede op. Er welt een lied tot God op in zijn hart, het is een bede om het werk van de Heilige Geest. Wat is de inhoud van het lied in de zielennoed? Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt aan mij. Is zijn verwachting wel gegrond? Is zijn lied niet wat voorbarig? Hoe kan een nooddruftig, arm mens nu al zingen in al zijn noden, angst en pijn? Die grond van zijn verwachting ligt in het aldoor horen Gods naar zijn gebed. Want in plaats van een sela komt er een Seba. In plaats van rust moet de beproeving tot volkomenheid komen. Nauwelijks is er weer enigerma-

te de rust in zijn woning teruggekeerd of er komt weer ander onheil waardoor hij opnieuw in de benauwdheid komt. Nu waren het zijn huisgenoten des geloofs die hem vijandig gezind waren. Hij werd in zijn godsdienst verdacht. Zou hij zelf nog wel kunnen geloven dat het waar is geweest wat er in het verleden van de Heere ontvangen is? Buiten alles gezet te worden is niet aangenaam, maar wel nodig en nuttig. Want dit is toch van de Heere geschied. Dit heeft Absalom of Seba hem niet aangedaan. Al waren zij het middel, God heeft hem geslagen zoals een vader doet. De smart die hij in dit leed gevoelde was om God. Dit is het verschil met het vele verdriet dat er in de wereld is vanwege de zonde. De diepste nood van de dichter is niet dat hij arm is vanwege een schamel inkomen. Hij is niet maar arm aan vreugde, gezondheid, liefde of mogelijkheden. Nee, hij is arm aan God. Hij mist de Heere, waarnaar toch ten diepste zijn begeren uitgaat. Hij is arm van geest, arm aan genade. Hij is bedroefd naar God. Zou een dienstknecht meerder zijn dan zijn Heere? Deze psalm is een van de meest aangehaalde psalmen in het Nieuwe Testament. Was welvaart een zegen onder het Oude Verbond, het tegenovergestelde is de bijzondere zegen voor de Kerk van het Nieuwe Verbond, want wie dit leven van de dichter kent, mag het beeld van Christus dragen. Achten wij Hem van God verslagen en verdrukt? Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. Zijn wij met Christus gekruisigd? Dat is een pijnlijke, een langzame, maar wel een zekere en vervloekte dood! Door dat lijden tot heerlijkheid. Al zijn zij nu ellendig en in smart, God kastijdt ieder die Hij tot Zijn kinderen aanneemt. Zulke nooddruftigen van elk verstoten, zijn toch Zijn gevangenen. Iemand die gevangen is genomen die mist het lieflijke licht. Wie in een kerker van twijfel of wanhoop is opgesloten, kan geen kant meer heen. Alleen naar boven. God hoort voortdurend. Zelfs al ligt u ge-

kneld als in banden van de dood. Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven; nooddruftigen veracht Gods goedheid niet; nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven.

M. van der Sluys

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. M. van der Sluys opgenomen over Psalm 69:34 'God verhoort'. Ds. M.C. Tanis schrijft over Titus 1:14-16 'Niet mis'. Ds. P. Roos levert een bijdrage onder het opschrift 'Breuken' waarin eerlijk verontrustende ontwikkelingen binnen het geheel van ons kerkverband aan de orde worden gesteld. Ds. P. den Butter schrijft een vierde artikel over koning Josafat en denkt verder met ons na over kerkplanting. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een column 'opgebrand'. Ds. K. Hoefnagel levert in de vragenrubriek een volgende bijdrage over de tien plagen die over Egypte kwamen. Ds. H. van der Ham schrijft verder in de rubriek 'Sprekend verleden' over wijlen ds. N. de Jong in Den Haag. Verder boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

D.V. Zaterdag 19 september werd op Urk in de Eben-Haëzerkerk onze ontmoetingsdag gehouden. We mogen terugzien op een goede dag. Het Woord van God stond centraal en heel wat bekenden hebben elkaar weer mogen ontmoeten. Er was een goede opkomst wat verblijdend is. Thema was: Scheping en herschepping. Ondergetekende moest ds. P. van Zonneveld vervangen die vanwege griep uitgeschakeld was. We hebben gesproken over de scheping vanuit Genesis 1. Het Schriftgezag wordt aangetast als er gesproken wordt over lange perioden in plaats van zes dagen van 24 uur. Ds. P. den Butter legde terecht de vinger bij de werkelijkheid van het verzwijgen van de doodstaat

van de mens, wat ook een aanslag is op het Schriftgezag, eigenlijk nog erger dan die op Genesis 1. Ds. Kieviet sprak over het wonder van de wedergeboorte. Ds. P. Roos heeft in zijn toespraak eerlijk en ontdekkend de vinger gelegd bij zeer verontrustende ontwikkelingen in ons kerkverband, ook in onze 'eigen' gemeenten. De Heere ontferme Zich over onze kerken. Wat is het gebed tot de Koning der kerk noodzakelijk om de verbreking van de werken van de vorst der duisternis en de uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Toogdag GBS Barneveld

D.V. zaterdag 10 oktober in de Rehobothkerk aan de Nairacstraat. Sprekers: ds. P. Blok, ds. A.C. Rijken, ds. G. Gerritsen, ds. C. Hoghem en ds. A. van Heteren. Aanvang morgensamenkomst half elf, aanvang middagsamenkomst twee uur.

Versijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal weer gewoon over twee weken D.V. donderdag 8 oktober verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 1 oktober.

AvH

Ambtelijke praktijk

NIET MIS

Titus 1:14-16

Een opvallend verschijnsel is dat na de overgang uit de wereld of naar een andere kerk op een gegeven moment een neiging ontstaat naar dualisme. Paulus constateerde dit bij de Cretenzen. Dwaalleraars deden hun invloed gelden. Paulus had dit bemerkt. Het greep hem aan, vandaar dat hij gedrongen werd pastoraal te schrijven. De dwaalleraars begaven zich tot joodse fabelen en daardoor konden zij die daardoor geïmponeerd werden afgekeerd worden van de waarheid (vs. 14). Nu was het bezit van fabels of mythen bij Grieken en Joden een algemeen goed. De Griekse mythologie was in en bij de Joden zorgden rabbijnen voor allerlei fabels. Sommige rabbijnen waren sterk in het doorgeven van fabels. Want men bezat een schat van fantastische verhalen over personen zoals Mozes, David en Elia. Wat gehoord werd moest als waarheid aanvaard worden. Men kon er diepzinnig en met nadruk over spreken. Want alles is geloofwaardig. Er mocht niet aan getwijfeld worden. Nu gingen de dwaalleraars op Kreta in het spoor van het voorgeslacht en zelfs verder. Door hun indringend, indrukwekkend spreken verkreeg men invloed onder de christen-joden. Het licht ging op. Het werd zelfs in de gemeenten bemerkt. Nu is dit vandaag geen vreemde zaak. Hoe wordt de hermeneutiek gezien en hoe wordt er mee omgegaan? Hermeneutiek is de leer van de regels en hulpmiddelen die bij de uitlegkunde gebruikt worden. De theorie van de verklaring vooral van de Bijbelse uitlegging. Niet allen die de belijdenis hebben ondertekend gaan in het gereformeerde spoor. Het komt voor dat men stelt: Na gedaan onderzoek is het te sterk om te zeggen dat de Bijbel Gods Woord is. Het is juist te zeggen dat Gods Woord in de Bijbel staat. Wat de wetenschap aandraagt over schepping moet overtuigend meegenomen worden. Het woord tijdgebondenheid mag niet beperkt worden tot de ceremoniële wetten. De onderlinge verhoudingen en de samenlevingsverbanden zijn ruimer dan hier en daar nog beleden wordt. Nu moeten we niet menen dat dit alleen raakt het belijden van de Schrift, het gaat ook over de beleving van de leer, de praktijk van de godzaligheid is er bij ingesloten. Daarin mag geen verschuiving plaatsvinden, laat staan verandering. Een anders denken en spreken. Afwijkend van het verleden. Die werkelijkheid is vandaag niet ondenkbeeldig. Zien we het? Horen we het? Lezen we

het? Wat wordt er aan gedaan? Is er een streven om een goed versterkend contact te hebben met allen die naar Schrift en belijdenis willen leven en spreken? In één verband, in één kerk? Is dat nodig? Johannes 17 mogen we niet overbrengen op kerkelijke instituten. Er behoort naar Johannes 17 een band aan elkaar te zijn. Respect voor elkaar. Dit moet merkbaar zijn. Samenwerken waar mogelijk is. Met elkaar spreken. Bidden en werken. Het blijft toch niet beperkt tot de Haamstededagen? Wat groeit er uit?

Scheuren

Nu is er nog een zaak waar Paulus op wijst. De dwaalleraars waren meesters in het verzamelen van geboden en inzettingen. Maar al de gepropageerde geboden hadden een menselijk karakter. Het wetticisme voerde zo hoogtij. Er schitterde eigenwillige godsdienst in. Er was een zekere navolging van wat bleek in Jezus' dagen. Het aankomen op het uiterlijke leidde tot die conclusie dat het in orde is en dat het verder wel goed zou komen. Zeer sterk is de Heere Jezus daar tegenin gegaan. Hij heeft gewezen waar het op aan komt. Er mag geen onderscheid zijn tussen het uitwendige en het inwendige leven. Nu moeten wij vandaag geen excessen of extremen aangrijpen om een bepaalde aanpassing aan de wereld te rechtvaardigen. Leer en leven behoren naar het Woord van de Heere samen te gaan. Er mag geen andere levensstijl of leven zijn als in het verleden. Daar behoren kleding en hoe we gekleed zijn op de zondag ook bij. Een halve eeuw geleden was er gelijkheid. In Rotterdam werd het gezien. Op de zondag kon men zien en zeggen: daar gaat kerkvolk. Ouderen en jongeren. De opmerking dat het niet in het uiterlijke zit is een loze, voze opmerking. Willen ambtsdragers gereformeerd zijn met een band aan het verleden dan zullen ze staan naast ouderen en jongeren die Bijbels door het leven willen gaan. Bijzonder zullen de meisje hun steun bemerken. Want tegen het leven naar Gods Woord komt veel op. Niet alleen van buiten de kerk maar ook van binnen de kerk. Soms is het laatste erger dan het eerste. Het respect voor een positieve levensinstelling en leven komt nog voor. Bijzonder wanneer de ander geen eigengereidheid bemerkt, maar meelevendheid. De menselijke voorschriften door Paulus genoemd moeten betrekking hebben gehad op reinheid van voedsel en onthouding. Samenvattend: de reinheidscultus die met name in Joodse kringen voorkwam en door de dwaalleraars niet opzij werd geschoven.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Zij bleef in het vaandel staan. Men zocht reinheid en heiligheid in het zich onthouden van wat de Heere in het natuurlijke leven had gegeven.

Er waren reinigingswetten. Door zich daaraan te houden ging het goed. Wie het niet deed bewerkte zijn ondergang. Hiertegenover stelde Paulus: alle dingen zijn de reinen rein (vs. 15). Terecht stelt een Schriftverklaarder: voor wie door God geheiligd en aan Zijn zijde is geplaatst en overeenkomstig deze roeping in zedelijke roeping leeft is het natuurlijke leven en zijn gaven niet verwerpelijk. Maar zegt Paulus, de bevelen en ongelovigen is geen ding rein maar beide hun verstand en geweten zijn bevlekt (vs. 15). Bevlekt en ongelovigen zijn zij die geen deel hebben aan de ware innerlijke reiniging door de Geest doordat zij ongelovig staan tegenover de vergevende en heiligende genade van God in Christus en zoeken zij in uitwendige het hart niet rakende reinigingsvoorschriften en gewoonten hun eigen verlossing te bewerken. Vandaag kan het zo zijn dat het uitwendige zo overtrokken wordt zodat de innerlijke beleving schuil gaat. Zo'n leven staat niet los van het farizeïsme. Ook kan de nadruk vallen op: alles is rein. En dat leidt tot een leven naar eigen willekeur zonder te denken aan het feit dat men gebonden is aan het liefdesbevel. Hetzij dat gijlieden eet, hetzij dat gijlieden drinkt. Het zij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere van God (1 Kor. 10: 31). Het leven, het doen en het laten moet de toets van Gods Woord kunnen doorstaan. Zelfbepaling is uitgesloten. De Heere heeft geen weteloze christenen.

Oordeel

Wie vers 16 leest moet zeggen: welk een oordeel wordt door Paulus uitgesproken. Zij belijden dat zij God kennen, maar zij verloochenen Hem met de werken alzo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam en tot alle goed werk ongeschikt. Laten we weer luisteren naar de exegeet Ridderbos. Het gaat hier niet om atheïsme, maar om de valse religie die gevaarlijker is dan het atheïsme. Valse religie pretendeert wel God te kennen en verleidt op die manier lichtgelovige mensen. Zij is daarin ook niet onzeker of aarzelend. Zij stemt toe dat er een God is en betuigt dat zij ten aanzien van Hem niet in het donker tast, maar Hem kent en met Zijn wil vertrouwd is. Maar die aldus spreken geven in hun werken het bewijs van het tegendeel. Een heldere analyse wordt gegeven van de bedreigingen op het eiland Kreta. Zedeloosheid en eigenwillige godsdienst. Wat een gevaren voor de gemeenten. Bedrieglijk. Misleidend. Maar in die zo

verdorven landschoot in de hel (Calvijn) heeft Christus Zijn kerk geplant in de overtuiging dat die kerk niet verwoest zal worden maar zelfs uitgebreid en opgebouwd zal worden, komt Paulus met zijn schrijven tot Titus en de ouderlingen. Bij alle waarschuwingen en vermaningen is de spits: doorgaan! Tegen de stroom in. Zo ook vandaag. Machteloos? Krachteloos? Kwam de Legeraanvoerder tot Jozua op het juiste moment en gaf Hij zijn instructies. Zo spreekt de Legeraanvoerder Jezus Christus nu tot

Kerkelijk actueel

BREUKEN

We beleven dagen van ongekende communicatie. We kunnen mobiel met iedereen praten en technisch gesproken loopt de maatschappij over van contacten. En toch zijn de mensen eenzaam. Het blijkt slechts vluchtig en zonder inhoud te zijn. De kerk lijkt hierop geen uitzondering te maken. Veel gepraat, maar geen echt gesprek. Ook in onze kerken. We zijn het Bijbelse woord "elkaar" kwijt.

gebroken kerken

Het was al langer bekend, dat er in Purmerend een geïsoleerde actie had plaats gevonden. Toen het algemeen bekend werd, deed het bericht uit Purmerend veel stof opwaaien en veroorzaakte het ook veel onrust. Het RD wijdde er een apart bericht aan. Dat bericht maakte de zaak er niet beter op. Visitatoren zouden feitelijk hun fiat gegeven hebben aan de mevrouw, die zou voorgaan in de kerkdienst. Bovendien werd erbij gezegd dat het een noodmaatregel was, terwijl enkele zinnen verder stond dat er altijd een ouderling in de dienst aanwezig was. Elders wordt de indruk gewekt dat het slechts om een "preekleester" zou gaan. Ook dat is verhullend taalgebruik.

Ingrijpend! Een vrouw op de kansel.

Een nieuw hoofdstuk is aangebroken in de geschiedenis van een kerk, die juist 175 jaar bestaat. Een herdenking van dit feit kan alleen maar bestaan in een biddag, niet alleen vanwege de economische, maar ook vanwege de geestelijke crisis. Individualisering, u kent het woord inmiddels vast wel. Ieder gaat zijn eigen weg. Ieder leeft voor zichzelf. Het gebeurt in gezinnen, in Nederland, in kerken. Andere berichten voegden zich hierbij. Twee gemeenten besloten de tweede dienst op te heffen. Ik herinner me nog de discussies die in de Gereformeerde kerken werden gevoerd over de opheffing van de tweede dienst. Heel het kerkverband dacht mee. Dat gaat nu anders. Alsof het een peulenschil betreft.

Ik had er een paar maanden geleden

Zijn soldaten. Zij standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet dat uw arbeid niet ijdel is in de Heere (1 Kor. 15:58). De muren van het sterke Babylon zullen vallen. Haar inwoners zullen vergaan. Wie ze ook zijn. De volgelingen, de soldaten van Koning Jezus zullen triomferen. Ze zullen zelfs meer dan overwinnaars zijn. Door Hem Die hen heeft liefgehad. (Rom. 8:37).

M.C. Tanis

ook geen lust toe, om het artikel in de Wekker te weerspreken over de jeugddiensten in Groningen. In de Wekker werd het bijna als een succes gebracht, zonder commentaar. Dat vond ik jammer. De redactie ging vast en zeker niet mee met de teneur van het artikel, maar het was beter geweest er kanttekeningen bij te plaatsen..

Veel jongeren komen op deze diensten af, net als destijds het geval was met de jeugddiensten in andere kerken; de praktijk heeft geleerd dat het snel voorbij kan zijn. Een pan spinazie. Ik heb jaren geleden al de klacht van oudere mensen uit Groningen vernomen, dat er vrijwel geen gewone diensten meer zijn: veel lawaai en minder inhoud.

Ik had moeite met de euforie omdat ik een tijdje daarvoor een jeugddienst had gevolgd via internet. Ik kwam op het idee vanwege een Vrijgemaakte dienst die binnen de eigen kring (n.b.) groot opzien baarde. Ik vroeg me toen af hoe het er in onze CG gemeente aan toeging. Er werd in een jeugddienst gepreekt over de hel. Een te waarden themakeus, omdat de predikant er blijkbaar van overtuigd was dat ook over dat onderwerp moest gedacht worden. Inhoudelijk was het echter teleurstellend, omdat de strekking van de preek voor mijn gevoel was dat je, als je verantwoord handelde, voor de hel niet bang hoeft te zijn. Dat leek me te weinig gezegd. We moeten er wél beslist bang voor zijn, naar het eigen woord van de Heere Jezus. En het is nog niet eens een halve waarheid te zeggen dat we het zelf min of meer in eigen hand hebben.

Dat hebben we juist niet, omdat wij van nature de verkeerde keus maken. En dat besef brengt dan, als het goed is, op de knieën om een geredde ziel te verkrijgen voor de eeuwigheid. En dan pas kan de vrees wegvallen, maar dan vanuit de genade. Liturgisch was het een triest gehoor. Drama, muziek, preek ze spraken een andere taal dan goed is. Geen CG herkenningspunt deed zich voor. Maar de dominee rechtvaardigde dat in de Wekker als volgt: als Christelijk Gereformeerd een kwestie is van zwarte pakken en kerkorgels, dan zijn wij dat niet. Als dat waar is dan ben ik het wel (R). Maar dat is niet waar. Er is meer voor nodig. En dat stelt zowel hem alsook mijzelf voor grotere opgaven. Ten overvloede vermeld ik dat ik de predikant hierop heb aangesproken. Zijn enige reactie kwam hierop neer dat hij mij sterkte wenste met mijn artikel in BHP.

Drie echt opzienbarende zaken!

Het valt me moeilijk om hierover te schrijven. We moeten vaststellen dat onze kerk bezig is uiteen te vallen. Dit is niet meer alleen verschillend denken, het is ook verschillend handelen, verschillend geloven. Niet alleen symptomen, want deze praktijk komt veel breder voor. Onze kerk is, wat betreft de eenheid, niet meer te redden. Als men zulke dingen doet, worden grenzen volkomen geminacht. Die minachting geldt het kerkverband, het geldt ook anderen in de kerk. De facto, in geestelijk opzicht bestaan onze kerken als kerk niet meer. Organisatorisch wel, maar geestelijk niet. Visitatoren, consulente, classes, Synoden, ze hebben geen gezag meer of oefenen het niet uit. Er is immers oneindig veel meer te noemen. Maar voor ons ligt hier een breuk, geen breuk die ons direct uiteendrijft, maar wel een geestelijke breuk. En het gaat niet alleen over zwarte pakken. Geen zaak van genoeg om hierover te schrijven. Zijn het de beroepsklagers, die aan de noodrem trekken? Dat beeld verspreidt zich. Ik noem hen liever klokkenluiders, een duidelijke en eigentijdse term uit onze dagen. Nu echter ben ik dus toch zover gekomen dat ik opnieuw bepaalde uitglijders wil signaleren. Het is daarbij zo onbegrijpelijk dat de zaken worden toegedekt. Dan komen Bijbelwoorden als de kracht der dwaling en een geest van een diepe slaap wel onweerstaanbaar boven drijven.

gebroken gemeenten

Maar er is nog een reden waarom ik nu de zaken aan de orde stel. En dat heeft voor mijn gevoel een nog droeviger reden. Dat is het zonder dat ook al. Als we onze kerken lief hebben, doet het pijn als de zaken zo snel verworden. Zater-

dag jl. heb ik tijdens de ontmoetingsdag reeds aangegeven waarom er nog een reden is om treurnis te hebben over de kerk. En ik geef eerlijk toe dat een mens niet zo snel treurt over de ontwikkelingen. Het is iets dat de Heere nog geven moet, anders slapen we voort. De andere reden is dat er nog veel dichter bij huis zoveel kerkelijke misstanden bestaan. Allereerst, ook dat heb ik getracht in het verleden wel aan te geven, bij mijzelf. Dat moet voorop gesteld worden. Wij hebben allen onze verantwoordelijkheid. Ik ben mede verantwoordelijk voor de kerk, als we het goed stellen. In die zin ben ik zelf ook aansprakelijk.

Dat vooropgesteld. Maar met dat "dichter bij huis" bedoel ik de kring van gemeenten, die heel dicht bij me staan. Ik voel me er sterker mee verwant als met de zo-even genoemde gemeenten. Ook in de kring van deze gemeenten gaat het niet goed. In gemeenten waar ik de zondagen doorbreng, die ik al bijna vijftig jaar ken en liefheb.

Wat is er in onze gemeenten aan de hand?

We horen van kerkenraden die het in het oog van de gemeente altijd verkeerd doen. Er zijn predikanten die in hun gemeente zwaar onder vuur liggen, zodat ambtelijke arbeid stil ligt of ernstig bemoeilijkt wordt. Ze gaan door diepe dalen. We kunnen in meerdere gemeenten rustig spreken van een gezagscrisis, een vertrouwenscrisis. Dat raakt me persoonlijk en u ook meer dan de verschijnselen in gemeenten die meer buiten onze horizon liggen, al willen we elkaar niet uit het oog verliezen.

Blijkt uit dit alles feitelijk niet dat ook wij evenzeer te lijden hebben onder modernistische invloeden, ook al houden we alles bij het oude? Zo gaat het in de wereld immers ook. Ik hoorde vanmiddag een uitzending over de algemene beschouwingen. De voorzitter moet geruime tijd wachten, want meer dan de helft van de afgevaardigden was er nog niet. Kinderen die niet op tijd in de les zijn, waarschijnlijk omdat er iemand gaat spreken die men negeert. Als u dan de harde taal hoort van politici, wat in wezen niets anders is dan de ander afbreken ter wille van de eigen status, dan wordt het des te erger als het in de kerk zo ook toegaat.

Het zou dus een verkeerde slag zijn als we denken op te komen voor de behoudende prediking, terwijl we innerlijk daar niet bij leven. Dan gaat alles een hypocriet karakter vertonen.

Misschien denkt u dat we deze dingen aan de kerkelijke vergaderingen moeten overlaten. Laat het onderwerp rusten! Maar we hebben het er allemaal in de wandelgangen wel over. Er komt een tijd dat zwijgen niet langer kan. Niet de

kerkelijke vergaderingen dit keer (natuurlijk, ook die wel) maar nu is de beurt aan u en aan mij, aan ons persoonlijk. Het is toch uw kerk? Ook u hebt een verantwoordelijkheid, namelijk de zaak van het gebed. Dit zal een gebedszaak moeten worden; en dan in de zin van Daniël: wij hebben gezondigd. Kerkelijke handelingen zijn mensenwerk, hoe nodig overigens ook. Maar bidden is geestelijk werk; en daar ligt de breuk. Daar hebben wij in ieder geval allemaal gefaald. Dat moet openlijk uitgesproken worden. Dat zou aan onze gesprekken en handelingen een heel andere inhoud kunnen geven. Schuldbesef leidt tot gebed.

En verder?

Hier zal de Heere alleen uitkomst kunnen geven. Daarna moeten we allemaal de hand aan de ploeg slaan. Allereerst wij, predikanten. We zijn ook kinderen van deze tijd, oud en jong. En zeker zijn gemeenten soms niet makkelijk, maar we moeten meer luisteren naar het apostolisch vermaan, dat een dienaar niet twisten moet, maar vriendelijk zijn, bekwaam om te leren en die de kwaden kan verdragen (2 Tim.2:24). Ik moet de eerste zijn om te weten wat dit betekent en hoe vaak we niet beantwoorden aan het doel. Maar zwakheden moeten als zonden aangemerkt worden. Ook onder dienaren des Woords. Gemeenten kunnen te lijden hebben onder ons optreden.

De gemeenten moeten absoluut bekeerd worden van de vermeende mondigheid en kittelachtigheid, die velen kenmerkt. U merkt dat ik noch deze, noch gene bijval want wie ben ik om dat te doen? Maar er waait een verkeerde geest door veel gemeenten. Allerlei menselijke twisten staan de Geest in de weg. Oprechte dienaren hebben zwaar te lijden onder de liefdeloosheid van gemeenteleden, die soms nog maar al te vaak gelijk krijgen. Dat zijn tekenen van verval. Ik heb al lang de stille vrees dat velen ook onder ons de innerlijke overtuiging missen dat de waarheid van Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis het waard zijn om ervoor te staan en ervoor op te blijven komen. We brokkelen langzaam af en geven stap voor stap toe. Sommigen glijden weg en spreken te vaag over het bewaren van de rechte beginselen. Tot die beginselen behoort ook de waarachtige beleving, die bewaart voor twisten en conflicten. De kerkenraden hebben wijsheid nodig. We hebben het Woord, we hebben de Kerkorde en daar moeten we onze handelingen op gronden.

Alleen een geestelijke herleving kan de kerken en de gemeenten nog redden. Dat sluit zeker de middelen niet uit.

Maar het is tekort als we denken: de classis komt bij elkaar, besluiten worden genomen, er vallen klappen enz. Zonder de Heere is dit loze kalk.

Het gaat om mensenlevens, in en buiten het ambt. Het gaat om zielen, op reis naar de eeuwigheid. Maar bovenal: het gaat om Gods eer! U moet zich de ernstige vraag voorstellen wat er over twintig jaar nog over is van kerkelijk Nederland.

In de weg van gebed is er zeker hoop. Van God uit gedacht. Maar de noodzaak van bekering moet breed gaan leven, niet alleen voor Groningen of Zwolle; dat weten we al lang en die kant moeten we ook uitkijken, maar de moeilijke

ste les is: ook voor ons. En dan staan we allemaal, Noord en Zuid, naast elkaar. Dan moeten we zeker elkaar vermanen, maar vanuit die waarachtige bekering zal de Heere dan opstaan en Zich ontfemen over Sion, want de bestemde tijd is dan gekomen en dan zullen haar dienaren een welgevallen hebben aan haar stenen en medelijden met haar gruis; en dit alles wordt werkelijkheid op het gebed van hem die gans ontbloot is (Psalm 102). Zo begint het bij God, zo daalt het neer op de dienaren en wordt de bede van de gemeente gehoord. Zoeken we samen die weg!

P. Roos

Opgebrand

"Aanhoudende lichamelijke, emotionele en mentale uitputting als gevolg van constante werkstress bij normale mensen." Dat is zo ongeveer de omschrijving van wat we doorgaans burn-out noemen. Een vorm van psychisch en lichamelijk overbelast-zijn met kenmerken als vermoeidheid, slaapproblemen, prikkelbaarheid, verminderde concentratie, onlustgevoelens en onmogelijkheid tot concentratie. Met één woord: opgebrand.

Dit heftige thema was vorige week onderwerp van bezinning door een groep predikanten en hun vrouwen. Op een prachtige nazomerdag in Ermelo. Waarom speciaal door dominees en hun eega's? Wel, zij vormen een bijzondere risicogroep, zo is gebleken. Volgens het boekje werken ze gemiddeld 55 tot 60 uur per week. Maar er zijn voorbeelden dat daar nog wel zo'n 20 of meer uren moeten worden bijgeteld. Maar dat is niet de enige oorzaak. Hun taken zijn heel divers: preken, pastor-zijn, catechisatie geven, leiding geven. Het voortdurend beschikbaar moeten zijn kan ook een flinke claim leggen. Verder de verwevenheid tussen 'thuis' en 'werk'; de pastorie is immers zowel woon- als werkplek.

Daar kan nog bijkomen dat een dienaar, zich geroepen wetend tot zijn zorg voor de gemeente, allerlei breed-kerkelijke taken op zijn schouders geschoven krijgt, die bovengematig veel tijd en energie van hem vergen. Stel je voor dat er bij dit alles ook nog eens wat spanningen optreden in de verhouding met anderen... Dan zijn alle ingrediënten voor een neerwaartse spiraal aanwezig.

Op de dag in Ermelo liet een predikantenechtspartner openhartig in zijn leven kijken. Door middel van een interview deden ze verslag van een moeilijke periode in hun pastorieleven. "Ik ben zomaar leeggelopen", zo vertelde de dominee. Zelfs klonk het woord zombie. Je kent jezelf niet meer. Wat je nooit voor mogelijk hield, gebeurt zomaar. Je zit op de bank en kunt niets meer. Uitgeschakeld.

De deskundigen van Eleos die aan de discussie leiding gaven, drongen er op aan de vinger aan de pols te houden. Let op de signalen. Denk niet dat het u niet overkomt. Neem ook preventieve maatregelen. Heb helder voor ogen wat je kerntaken zijn. Stel prioriteiten. Wil niet alles zelf doen. Structureer je werkzaamheden. Denk niet dat alles wat jij wilt, ook de opdracht van de Heere aan jou is. Begrens je arbeidsuren. Neem tijd voor studie en bijscholing. Zorg voor ontspanning. Heb aandacht voor het goede dat je in alles krijgt. En bovenal: ga steeds naar de Bron waaruit je niet alleen voor anderen maar ook voor jezelf ontvangen mag.

Het was een leerzame dag.

J.M.J. Kieviet

Bijbelstudie

JOSAFAT - 4

1 Koningen 22:29-40; 2 Kronieken 18:28-19:3

Het Woord Gods dat Micha aan Achab en Josafat heeft verkondigd, weerhoudt Achab er niet van om de expeditie naar Ramoth in Gilead uit te voeren. Achab wil die veldtocht nu eenmaal en hij laat zich door niets tegen houden. En Josafat volgt zijn collega. Het zal wel met een bezwaard gemoed zijn en met een kloppend geweten, maar ook hij maakt zich gereed tot de strijd. Het lijkt wel alsof hij zelf helemaal niets meer beslist omdat hij onder hypnose verkeert.

Vermomming

Toch blijkt dat de woorden van Micha op de een of andere manier indruk hebben gemaakt. In ieder geval op Achab. Vooral de tijding dat hij zal omkomen. Het zal dan ook wel in verband hiermee zijn dat Achab besluit vermomd de strijd in te gaan. Hij zal zijn koninklijke kleren afleggen en een gewoon soldatenpak dragen. Hij wil niet dat hij als koning herkend kan worden.

Maar, zo stelt hij voor, Josafat moet wel zijn koninklijke kleren dragen als hij aan de strijd deelneemt. Zegt hij dit met gemene bedoelingen? Hoopt hij dat Josafat mogelijk sneuvelen zal? Dat zou ik niet durven beweren. Mogelijk dat Achab dit alleen maar voorstelt om de aandacht van zichzelf af te leiden. Josafat zal zich misschien toch niet vooraan in het strijdgewoel begeven en zijn leven zal op die manier toch niet zo direct gevaar lopen. Voor hem is het daarom toch niet zo riskant als hij als koning herkenbaar zal zijn.

Ook dit voorstel wordt door Josafat geaccepteerd. We zijn er eigenlijk niet eens meer zo verbaasd over. Josafat maakt

nu eenmaal de indruk van iemand die geen eigen wil meer heeft. Maar hij wordt straks al snel gewaar dat hij zich op deze manier wel heel erg in gevaar begeeft, ook al houdt hij zich wat achteraf en mijdt hij het echte strijdgewoel. De koning van Syrië heeft zijn manschappen bevel gegeven dat ze zich met name moeten richten op Achab. Hij is immers de aanstichter van alles. Achab is daarom ook de eerste die gevangen genomen of gedood moet worden. Als dat gebeurt kan verder bloedvergieten worden voorkomen en dan is wat de koning van Syrië betreft de kous af.

Gehoorzaam aan dit bevel zoeken de Syrische soldaten naar de koning van Israël. Ze verwachten hem eigenlijk vooraan in de strijd. Daar hoort hij als de aanvoerder van het leger toch te zijn. Maar ze vinden hem niet. Nergens is er iemand die op een koning lijkt. Ja, toch wel, maar dat is helemaal achteraan. Daar zien ze iemand met koninklijke kleren aan. Dat zal hij dus zijn. Vandaar dat ze een omtrekkende beweging maken om die koning te bereiken. Zo leiden we althans af uit de woorden die de bijbelschrijvers gebruiken in 1 Kon. 22:32 en 2 Kron. 18:31. En zo komt het leven van Josafat toch nog in groot gevaar te verkeren, want het is op hem dat de Syriërs zich nu richten.

Uitkomst

Josafat beseft dat zelf ook. Wat zal hij doen? Proberen zich uit de strijd terug te trekken? Daarvoor is het nu te laat. Er blijft hem niets anders over dan te roepen, of, zoals er ook staat: uit te roepen. Is daarmee bedoeld dat hij zijn manschappen te hulp roept? Of, zoals ook wel gezegd is, dat hij een judese oorlogskreet aanheft? Laten we het toch eenvoudig houden. Wat doet een mens in nood? Sterker, wat doet een kind van God in nood? In grote nood? In

doodsnood? Roepen tot God! Hulp zoeken bij de Heere. Kloppen op de poort des hemels. Dat willen de woorden die hier gebruikt worden, zeggen. Josafat roept tot God.

Maar dat zal nu wel te laat zijn, denkt u niet? De Heere heeft al gesproken. En weer gesproken. En nog een keer gesproken. Maar Josafat hoorde niet. Zal God dan nu toch nog naar hem horen? Ja, dat doet God! Toch nog! En Hij doet het gaarne. Eindelijk hoort Hij Josafats stem. Eindelijk ziet Hij Josafat op z'n plaats komen. En zodra de Heere dat ziet staat Hij tot hulp gereed. Hier heeft de Heere nu al die tijd op gewacht. En tot onze verwondering en vertroosting lezen we: En de Heere hielp hem.

God helpt hem. Op de een of andere manier laat de Heere de Syriërs weten dat dit niet de man is die zij zoeken en de Syriërs laten zich gezeggen. Met Josafat hebben ze verder geen geschil en het bevel van hun eigen koning was duidelijk. Dus keren ze zich van Josafat af en is de koning van Juda buiten gevaar.

Wat een wonder! Een wonder van genade en barmhartigheid. Hier had Josafat het toch echt niet naar gemaakt. Hij zal dan ook alleen maar kunnen zeggen dat het door Gods hand is dat hij aan het gevaar ontkomen is. Iets om zich op te beroemen heeft hij niet. Als hij nu wil roemen dan kan hij dat nergens anders in doen dan in de Heere.

Zo is het tenslotte altijd. Als een zondaar zalig wordt heeft hij daar zelf ook niets aan gedaan. Als het aan hem had gelegen dan had hij door zijn gedrag het de Heere zelfs onmogelijk gemaakt om hem te redden. Hoeveel waarschuwingen heeft hij niet in de wind geslagen? Als hij dan toch gered wordt dan is dat aan niemand anders te danken dan aan de Heere en aan Zijn trouw en onwederstandelijk werk. Daarom blijft er geen andere roem over dan de roem in God. Josafat is gered. Door een wonder. Hoe anders loopt het af met Achab. Hij zoekt de dood te ontlopen door zich te vermommen. Maar kan een mens de dood ontlopen? Kan een mens door vermommen zich voor God onherkenbaar maken?

Daar is een Syrische soldaat. Hij heeft de pijl al op zijn boog. Misschien was hij van plan die op Josafat af te schieten. Maar daarvan wordt hij weerhouden. Dan schiet hij zo maar, willekeurig, zonder op iets te mikken. Dat hoeft hij ook niet te doen. God bestuurt deze pijl en hij treft Achab op zo'n manier dat voordat de zon ondergaat op die dag de koning van Israël een lijk is. Micha's profetie gaat in vervulling. En Israël keert naar huis terug. Schapen zonder herder zijn ze. En Josafat mag in vrede naar Juda terugkeren.

Vanwaar dit onderscheid? Verdienste? Nee, enkel genade.

Vermaning

God is evenwel met Josafat nog niet klaar. De koning van Juda is nu wel gered, maar er moet toch nog wel wat meer met hem gebeuren. Het was immers zonde dat Josafat zich met Achab had geassocieerd en zonde moet worden vergeven. God heeft Josafat wel op een wonderlijke wijze uitgered, maar daarmee is Josafats zonde niet weggedaan. Toch moet dat gebeuren anders blijft de verhouding met de Heere verstoord. Ook daar gaat de Heere voor zorgen. Ja, inderdaad, alles komt van Hem.

Laten we hier goed acht op slaan. We kunnen rijke zegeningen van de Heere ontvangen en op bijzondere wijze uitgered zijn. Bijvoorbeeld uit dreigend gevaar en van een levensbedreigende ziekte. Maar dat wil nog niet zeggen dat daarmee ook de verhouding tussen de Heere en ons hersteld is en dat onze zonden vergeven zijn. Die vergeving van zonden is nog weer een heel andere zaak. Zouden er op dit punt niet verschillende keren fouten gemaakt worden?

Tijdens zijn thuisreis ontmoet Josafat een profeet des Heeren. Het is Jehu de zoon van Hanani. Zijn vader heeft inder tijd Josafats vader Asa ernstig berispt voor diens zonde. Josafat zal zich dat nog wel herinneren. Dit keer zendt God de zoon en als hij naar Josafat komt, dan komt hij met een boodschap die de Heere hem opgedragen heeft. Een pijnlijke boodschap: 'Zoudt gij de goddeloze helpen en die de Heere haten liefhebben? Nu is daarom over u van het aangezicht des Heeren grote toornigheid'.

Dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Hier geen verzachtende uitdrukkingen. De zonde wordt hier bij de naam genoemd, ook al is dat een lelijke naam. Goddelozen helpen en haters van God liefhebben! Zo ziet God het. En zo wordt het in de Bijbel vaker betiteld. 'Weet gij niet dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is? Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld' (Jac. 4:4).

Ach ja, wij spreken in de regel vriendelijker; we doen de mensen niet graag pijn. Of moeten we zeggen dat we slapper zijn? En dat het daardoor komt dat Gods geboden hoe langer hoe minder gezag hebben en de zonde al maar meer goed gepraat wordt? En dat wij hoe langer hoe meer met de wereld op goede voet staan en vaak veel van wat de wereld ons presenteert accepteren?

De vraag die Jehu aan Josafat stelt is inderdaad een pijnlijke, een ontdekkende, een beschamende. Maar toch is het en-

kel barmhartigheid van de Heere dat Hij Zijn knecht met deze vraag naar Josafat heeft gestuurd. Josafat moet immers op de plaats komen waar hij zijn zonden gaat inzien en belijden en waar hij er ook mee gaat breken. Bekering is nodig. Alleen in de weg der bekering komt het weer in orde met de Heere. Alleen in die weg kan God de zonden vergeven terwille van het offer van Christus.

Goede dingen

Trouwens, Jehu spreekt niet alleen over zonde en oordeel. Hij mag ook vertellen dat God weet wat Josafat gedaan heeft voordat hij zich met Achab associeerde. De Heere weet heel goed hoe hij toen het goede werk der reformatie begon te doen en hoe hij zijn volk voorging in het zoeken en dienen van de Heere. Dat ziet de Heere niet over het hoofd. Vandaar dat Jehu dat bij deze ontmoeting ook ter sprake mag brengen.

Nee, dat werk is geen compensatie voor Josafats zonde. Het kan ook niet gelden als betaling voor die zonde. Daarvoor is iets anders nodig. Maar waarom noemt de Heere het dan? Om Josafat te doen beseffen dat het niet bij die werken uit het verleden kan en mag blijven. Die moeten een vervolg krijgen. Josafat moet opnieuw zijn hart richten om de Heere te zoeken. Het is immers zo, dat hij die volharden zal tot het einde, zalig zal worden. Tot het einde!

Josafat weet zelf toch nog wel hoe hij ertoe kwam om die goede werken te doen? In feite was het niet eens zijn initiatief. Het was Gods werk in hem. Hij werkte in hem beide het willen en het werken. Daar moet Josafat weer bij gaan leven.

Als de Heere Zijn kinderen op deze wijze aanspreekt en hen wijst op de dure plicht van de waarachtige dankbaarheid dan zal dat niet zonder vrucht blijven. Is het trouwens geen grote zegen als er in ons leven dingen zijn waarvan de Heere kan zeggen dat die in Zijn ogen goede dingen zijn? Let wel, in Gods ogen. Dat is nog wat anders dan wanneer wij ze voor goede dingen houden.

P. den Butter

Kerkplanting-8: Nieuwe vormen

In het vorige artikel in deze serie schreef ik over Kralingen, dat indertijd een onderdeel van Rotterdam-Centrum was en waar een tijdlang kerkdienstenn werden belegd. Toen bleek dat deze preekplaats rijp was voor zelfstandigheid is de gemeente Rotterdam-Kralingen geïnstitueerd. Later is deze gemeente bekend geworden onder de naam Rotterdam-Oost/Capelle a.d. IJssel.

De huidige gemeente Rotterdam-Kralingen - die in de tijd waarover ik schreef wel bestond, maar als een onafhankelijke gemeente en die pas jaren later tot onze kerken overkwam - had ik dus niet op het oog. Die heeft trouwens een geheel andere geschiedenis. Ik vermeld dit even omdat iemand er mij op wees dat de wijze waarop ik over Kralingen schreef misverstanden zou kunnen opwekken. Vandaar deze aanvulling.

Hier ziet u dan tegelijk het voordeel van hardop denken. Indertijd nodigde ik lezers uit om met mij mee te denken. Net als in een gesprek is er dan onmiddellijk gelegenheid om iets wat onduidelijk of onjuist gezegd is aan te vullen of te corrigeren. Zoals nu dus gebeurd is.

Bovendien heeft hardop denken ook dit voordeel dat ik al denkende bezig ben met een mening over iets te vormen. Het is me dan nog niet helemaal duidelijk wat ik van een bepaald onderwerp moet denken, maar ik ben bezig mijn gedachten daarover te ordenen in de hoop dat ik er al denkende uit zal komen. Intussen kunnen de lezers dan zelf constateren hoe ik tot een bepaalde opvatting gekomen ben.

Dit denkproces is met name van belang aanzien van de aspecten van kerkplanting die nu aan de orde moeten komen. Was in vroeger jaren kerkplanting vaak een gevolg van groei van de woongebieden in ons land, tegenwoordig worden we geconfronteerd met andere factoren. Factoren die vooral ook te maken hebben met de grote veranderingen die plaats vinden in de samenstelling van de bevolking van ons land en dan met name in de grote steden.

Grote aantallen allochtonen hebben zich in ons land gevestigd. Zoals ieder weet geeft dat politiek gezien best de nodige problemen. Niet voor niets hebben we een minister die Integratie in zijn/haar portefeuille heeft. Geregeld horen en lezen we van inburgeringscursussen, de verplichting om Nederlands te leren, e.d.

Ook de kerken besteden aandacht aan deze uit de buitenlandse afkomstige medelanders. Hier en daar wordt onder hen geëvangeliëerd. Het blijkt dan dat verschillenden van die mensen op de een of andere manier al eerder van het Evangelie hebben gehoord en dat ook zijn gaan geloven. Waar kunnen die echter samen met anderen dat geloof belijden en beleven? Door het evangelisatiewerk kwam men ertoe voor deze mensen het een en ander te doen. Door datzelfde werk, waarbij dan ook de allochtonen zelf werden ingeschakeld, mochten ook anderen, die met het Evangelie niet bekend waren, de naam van de Heere Jezus horen en die boodschap aanvaarden.

In Rotterdam-Charlois - zoals die gemeente toen nog heette - is de ICF ontstaan: International Christian Fellowship. De naam zegt het al: het is een engstalige gemeenschap. In het Engels, dat overigens voor de meeste bezoekers van de samenkomsten ook een tweede taal is, wordt dienst gehouden. Vanwege de gebruiken die men had in het land van herkomst ziet de liturgie er in allerlei opzichten heel anders uit dan in onze eigen erediensten. Er wordt ook maar één kerkdienst per zondag gehouden. Als er mensen - volwassenen - gedoopt worden gebeurt dat ook meer dan eens via onderdompeling, omdat dat beter aansluit bij wat men in eigen land gewoon was. En zo zijn er nog meer punten waarop de ICF afwijkt van de kerkorde, die in onze kerken is aangenomen en waar alle kerken aan gebonden zijn.

Ik heb de ontwikkelingen van de ICF nooit van nabij gevolgd. Toen de materie op de Classis Rotterdam in behandeling kwam bezocht ik de vergaderingen van die Classis niet meer. Wat ik ervan weet heb ik goedgevoeld van anderen. Maar onder die anderen, die de samenkomsten ook wel bezocht hebben, zijn er, die goede oren aan en goede ogen in hun hoofd hebben. Mensen die bijvoorbeeld heel goed harde muziek kunnen onderscheiden van het onder ons gebruikelijke orgelspel. Die ook wel kunnen horen hoeveel inhoud er in de gebrachte boodschap zit. Ook wel of die boodschap in alle opzichten goed gereformeerd is, of een scheut arminianisme bevat.

Trouwens, af en toe verschijnt er ook nog een berichtje of een foto over de ICF in de pers en dat geeft dan ook weer een aanvulling van het beeld dat zich

meer en meer in duidelijkheid aftekent. Daarom ben ik van mening dat de gegevens die ik hierboven op papier zette nooit ver van de werkelijkheid verwijderd kunnen zijn.

Wat ook nog vermeld moet worden is dat in de loop van de tijd ook leden van bestaande kerken, dus nederlandsprekende autochtonen, zich bij de ICF hebben aangesloten, om welke redenen dan ook. Zo lijkt de ICF in de stad Rotterdam min of meer een alternatieve gemeente te zijn geworden.

Let u er op dat ik tot nog toe geen enkel waarde-oordeel over de ICF heb uitgesproken. Wat ik deed was niet anders dan objectief weergeven wat ik ervan weet. Natuurlijk, ik heb wel een waarde-oordeel, maar het hoort bij mijn hardop denken om dat vooralsnog voor mij te houden en eerst tot een conclusie te komen of dat oordeel juist is.

Op dit moment wil ik niet anders doen dan constateren dat bepaalde gebruiken in de ICF afwijken van de onder ons gebruikelijke kerkorde. Is dat erg? Het antwoord op die vraag hangt helemaal af van de waarde die we aan de kerkorde toekennen. Er zijn er - en er komen er hoe langer hoe meer - die over de kerkorde een beetje schamperen. Ach ja, de kerkorde... Er zijn er ook - of moet ik zeggen: er waren er? - die de kerkorde uit alle macht vasthouden en toepassen. Pas op, de k.o. verbiedt het! Er zijn er ook die tussen deze twee uitersten zitten. Ik zou willen zeggen: We hebben de kerkorde niet voor niets. Het is ook niet voor niets een kerk-orde, die bedoelt orde te scheppen en te onderhouden. En dat hangt samen met niets minder dan dat God een God van orde is. Of, zoals Paulus het zegt: 'Want God is geen God van verwarring, maar van vrede' (1 Cor. 14:33).

Intussen heb ik begrepen dat het kerkverband wel wat extra ruimte heeft geschapen voor samenkomsten als die van de ICF. Bij wat daaromtrent geregeld is heb ik wel een paar vragen. Was het wijs? Is overzien wat de gevolgen ervan kunnen zijn? Bestaat zo niet het gevaar dat anderen er een beroep op gaan doen om ook voor andere dingen ruimte te krijgen? Blijven we dan verder binnen de gemaakte afspraken? Roepen we op deze manier niet allerlei verschillen op, en dat in een tijd waarin het er meer en meer op gaat lijken, dat ieder gaat doen wat goed is in eigen ogen? Ik stel maar een paar vragen. In het proces van meningsvorming ga ik op dit moment niet verder. Maar we denken verder.

P. den Butter

Ds. N. de Jong in Den Haag III

Oorlog

De veelbewogen oorlogsjaren heeft De Jong in Den Haag meegemaakt.

In de zomer van 1940 vroeg de kerkenraad advies in verband met de verplichte verduistering van kerk en lokalen. Voor de kerkraden moesten ze van de Duitsers zwart papier plakken. In het winterhalfjaar hielden ze dienst om 9.30 uur en 15.00 uur, zodat de kerkgangers zoveel mogelijk voor donker weer thuis konden zijn.

De geplande uitbreiding van het kerkorgel kon in 1941 geen doorgang vinden. Reeds in november 1941 stond de brandstofvoorziening er niet rooskleurig voor. Er ontstond steeds meer schaarste. In 1942 dienden de broeders een verzoek in om de nodige broodbonnen te mogen ontvangen. De kerkenraad besloot op 7 oktober 1942 extra energie te besteden aan evangelisatie-arbeid. Dominee De Jong werd voorzitter van de evangelisatie-commissie. In de praktijk bezochten de broeders en zusters tientallen gezinnen en verspreidden ze lectuur. We lezen zelfs: "Over het algemeen was de ontvangst welwillend, temeer opmerkelijk daar soms huis aan huis werd aangebeld." Het gestrooide zaad droeg vrucht.

Officieel zat dominee De Jong niet in het verzet, maar hij heeft er wel veel voor gedaan. Hij had natuurlijk zijn contacten. Op een keer belde een onbekende man bij hem aan en zei dat hij een veilig plaatsje zocht voor enkele Joden. Dominee De Jong keek hem aan en zei: "Dat gaat niet. U moet bij mij toch niet zijn!" De man vertrok en ging vervolgens naar een Nederlands Hervormde predikant met hetzelfde verhaal. Die dominee wilde helpen. Maar wat was het geval? Het bleek een duivelse list te zijn. De Hervormde predikant werd gearresteerd en naar een kamp gebracht, waar hij niet meer levend uit gekomen is. Vanaf verplaatsbare lanceerinrichtingen vuurden de Duitsers V1's - een soort raket - af naar Engeland. Jong en oud luisterden scherp: Blijft hij doorbrommen, of stopt het geluid en stort de V1 neer? Op een keer vloog een V1 in brand en kwam naar beneden. De pastoriebewoners zagen het gebeuren en dachten dat hij precies op hun huis zou neerstorten. Maar nee, hij kwam een eindje verder neer en sloeg een diepe krater. Drie gemeenteleden werden gedood: een echtpaar met hun kind. Afschuwelijk - wat was dat erg. De drie zijn in één kist begraven.

De Duitsers arresteerden mannen en brachten hen naar het buitenland. Gezinnen werden uit elkaar gerukt. En wat de nazi's de Joden aandedden, was satanisch. De oorlog bleek een heel gruwelijke realiteit. Namens de Generale Synode schreef dominee J.W. Geels, in november 1943, de kerkenraden aan en riep op om in de erediensten de Heere vurig te smeken of Hij Zich over ons land en volk wilde ontfermen. We lezen in een jaarverslag: "Hoewel de nood der tijden nog weinig vertedering des harten gebracht heeft, is er wel een behoefte aan geestelijk houvast." Verharding en verbittering kwam in de oorlogsjaren ook wel voor bij medelanders.

Twaalf en een half jaar predikant

In die tijd droeg een dominee een hoge hoed. Dominee De Jong droeg die ook. Hij was nogal lang en aan die hoge hoed had hij een grote hekel. Op een keer stormde het zo geweldig, dat zijn hoed afwoei. Mevrouw De Jong vloog er achteraan. De Jong zei: "Hier blijven! Daar ben ik gelukkig vanaf." Het was in de oorlogsjaren. Je kon geen hoed meer kopen. Hij was er voor goed van af! De wind had hem meegenomen.

Als dominee De Jong jarig was, kwam dominee J.A. Riekel uit Delft met de gele tram of met de trein om hem te feliciteren. Ter gelegenheid van het feit dat De Jong twaalf en een half jaar predikant was, belegde de kerkenraad een avond in de Jeruzalemkerk. Voor de preekstoel stonden vier stoelen voor dominee, mevrouw en de twee kinderen. Het zangkoor stond op de gaanderij. Ze hadden een lied ingestudeerd. Verschillende toespraken en geschenken volgden. Riekel stapte naar het lessenaartje en zei: "Nu heeft iedereen wat mee gebracht, maar ik sta hier met lege handen. Als je door de Heere bediend wordt - dat is het grootste geschenk wat je krijgen kunt."

Op zondagavond kwamen gemeenteleden in de pastorie, zo eens in de maand, over de preek praten en een versje opgeven. Dominee De Jong kende de omgang met het volk van God, dat in eigen persoonlijk leven de vreze Gods in praktijk bracht.

Honger

Tijdens de Hongerwinter stond dominee De Jong in Den Haag. Een gemeentelid vertelde: "We hadden een gezin met acht opgroeiende kinderen. Toen hij eens op bezoek kwam en op het noodkachelkje een pan zag staan, keek hij erin en vroeg: "Is die kool alles wat je voor je kinderen hebt?" Een van onze jongens at van toen af 's middags warm

eten bij dominee De Jong en kwam naar huis met een stapel boterhammen."

Regelmatig gaf dominee De Jong broodbonnetjes of brood weg. Regelmatig reed hij met zijn fiets naar het plateland. Met zakjes ongemalen tarwe, koffiebonen en spek kwam hij terug. Ze zijn kennelijk door de oorlog heen geholpen, hoewel het in Den Haag niet makkelijk was.

Dominee De Jong moest op de fiets door heel Den Haag. Hij was weleens bang dat ze zijn fiets in beslag zouden nemen, maar hij kreeg een bewijsje, dat hij predikant was. De Duitsers en Landwachters hebben zijn fiets nooit afgepakt.

Bevrijding

Na de bange oorlogsjaren sprak dominee De Jong ter gelegenheid van de bevrijding: "De Heere heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd." Dit woord van de dichter van Psalm 126 vertolkt wat daar leeft in ons hart nu we na de loodzware last van vijf jaren bezetting en vijf jaren wrede oorlog weer vrij zijn. Nu we na jaren van geweld en verschrikking, na tijden van meedogenloze vervolging, honger en ellende weer her-ademen. Waar we om gebieden hebben, geworsteld, gewanhoopt, maar waar we door alle duisternis en ellende heen toch steeds in geloofd hebben, dat is werkelijkheid geworden. God de Heere heeft Zijn "tot hiertoe en niet verder" gesproken. O, wat is dat alles nog ongedacht en verrassend gekomen. Toen voor ons hier de nood op het hoogst was, toen het ergste gevreesd werd, toen de dood voor ogen scheen, gaf de Heere redding. Hij doet duizend wonderheer, Hij is God, ja, Hij alleen! Hem komt dan ook voor alles de lof en de dank en de aanbidding toe."

Het gezin van dominee De Jong, en ook heel de gemeente van 's-Gravenhage-West zijn nog redelijk goed door de oorlog heen gekomen. Heel duidelijk merkten ze de goedheid, zorg en trouw van de Heere op. Dominee B. Densel stuurde, vanuit Amerika, pakketten naar dominee De Jong. Er zat ondermeer kleding in, wat uitgedeeld werd.

Begin november 1945 schreef dominee De Jong: "Hoe gaarne zouden wij deze winter weer de Bijbellezingen willen houden. Wij hebben ze gemist gedurende de bange jaren van de oorlog, toen we door de duisternis en het verplicht om 20.00 uur binnen zijn, daarin verhinderd werden." De centrale verwarming was stuk en onderdelen waren nog niet te verkrijgen. En het was een grote vraag of ze voldoende brandstof - kolen - zouden krijgen. Met het licht moesten ze eveneens heel zuinig omgaan.

In het bredere kerkelijke leven heeft dominee De Jong ook zijn plaats ingenomen. Op de vergaderingen van de Generale Synode was hij als afgevaardigde aanwezig. Hij zag alleen toekomst voor de Christelijke Gereformeerde Kerken in het blijven bij de Schriftuurlijke en daarom ook bevindelijke prediking.

In de oorlogsjaren had dominee De Jong onder grote psychische druk geleefd. De huisarts zei tegen hem: "Je moet kalmer aan doen, man." Toen er een beroep kwam van de Christelijke Gereformeerde kerk te Middelharnis nam hij het aan. In zijn Kerkblad schreef hij een Ten afscheid. "En nu, vaartwel! De Heere bereide u allen voor en toe om Hem straks te mogen en te kunnen ontmoeten. Het leven gaat snel en de tijd is voorts kort. Gewassen in Jezus' bloed en gedekt met Zijn kleet is de voorwaarde om wel getroost te kunnen leven en eenmaal zalig te sterven. Rust niet voor deze weldaad u ten deel gevallen is."

Vragenrubriek

De plagen over Egypte (vervolg).

Ook de zesde plaag is vreselijk; mens en dier krijgen overal pijnlijke zweren. Ook de tovenaars, die zo machtig lijken, hebben geen middel tegen deze plaag en kunnen vanwege de zweren niet gewoon staan. Mozes wel.

Wat zal een mens toch tot oprechte erkenning van Gods macht brengen? We hebben deze plagen niet meegemaakt, maar de geschiedenis van de feiten is ons bekend. Opdat ook wij de Heere te voet leerden vallen, eer het te laat is. Er wordt niet gezegd dat de plaag een einde nam, maar uit farao's reactie kunnen we opmaken dat ook deze plaag voor een bepaalde tijd was. Als het leed geleden is, verhardt de koning zich. Hij wil niet buigen. Ook niet als hij ziet dat de Heere zowel een plaag kan zenden, als ook wegnemen!

Dan zendt God de hagel. Aan deze zevende plaag wordt betrekkelijk veel aandacht gegeven. Er gebeurt namelijk nogal wat. In de eerste plaats stelt God Zich nu openlijk vijandig als een geducht tegenstander op. Wee de mens die door Zijn roede geslagen wordt. God zegt: Ik zal al Mijn plagen in uw hart zenden. Dat betekent allereerst: krachtige, verwoestende plagen heb ik als vurige pijlen op Mijn boog! En ik zal farao in zijn hart treffen. Het hart van de farao was immers vijandig tegenover God? God legt een duidelijk verband tussen oorzaak en gevolg. Waarom slaat God zo hard? Omdat de farao zo hard is. Waarom staat God tegen de ko-

ning op? Omdat de koning tegen God opstaat! Waarom wordt een mens door de Heere verworpen? Omdat de mens God verwerpt! Wat ten aanzien van de verwerping waar is, is het niet ten aanzien van de verkiezing. Waarom verkiest God een mens? Omdat die Hem tot zijn Heere verkiest? Welnee. Dat doet geen mens uit en van zichzelf. Waarom heeft God bijvoorbeeld Jakob lief? Omdat Jakob zo lief voor de Heere is? Ook niet. Jakob is van nature helemaal niet lief. Farao wordt naar recht verworpen en Mozes mag uit genade staande blijven. De vorige keer spraken we al over de plaag die op de Heere Jezus is geweest. Een zeer aangrijpende gedachte. Maar het is vanwege de uitoefening van Gods heilig recht in het leven van de Borg, dat de Heere zondaren aanneemt. En is het dan niet vanwege die zondaar, God schenkt Zijn heil slechts in de weg van het zondaar worden voor God. Weten wij wat dat is, zondaar worden voor de Heere? Als we dat niet werden, ondanks de ernst van de oordelen, ondanks Golgotha, en ondanks de goedheid van God, Wiens barmhartigheden nog roemen tegen een welverdiend oordeel, dan zijn we in wezen nog gelijk aan deze verstokte farao. Daarom is de overdenking van deze geschiedenis zo belangrijk: opdat het mij eens voor het eerst en altijd weer opnieuw tot inkeer brenge!

Verder valt op dat de Heere ook de tien-

de plaag al aankondigt, de dood door de verderfengel, door de pest. Daar

gaat het onherroepelijk naar toe als er geen inkeer komt. Maar nu gaat God door middel van Mozes ook zeggen dat Hij de farao aan het oordeel der verharding heeft overgegeven en wijd en zijd Zijn macht zal bekendmaken. Zijn volk zal uitgeleid worden door een krachtige hand en een uitgestrekte arm. Door de eeuwen heen zal God Zelf aan deze dagen herinneren. Ja ook wij worden er aan herinnerd. Wat is die mens toch rijk, die met Mozes en met anderen van het volk Israel zeggen mag: en deze machtige, ja almachtige God, is onze God. Wat kan je dan nog overkomen?

Gosen wordt door de straf van de hagel niet getroffen. Mozes ook niet als hij naar buiten gaat en zijn handen uitbreidt naar de hemel. Zo weet God de Zijnen wonderlijk te bewaren. Maar wil dat nu zeggen dat Gods kind nooit geen kwaad wedervaren zal? Kunnen Gods kinderen niet van de trap vallen of een ongeneselijke ziekte krijgen? O ja, wat de goddeloze wedervaart, kan de rechtvaardige ook overkomen. Maar er is wel een groot verschil. Alle dingen die de rechtvaardige overkomen, (en zijn tegenspoeden kunnen vele zijn), zullen medewerken ten goede. Gods kind, met al wat hem wedervaart, gaat altijd een weg naar Gods raad. Een weg die eindigen zal, eeuwig eindigen zal in aanbidding, als de sluier over vele raadselwegen weggenomen zal worden. En al is de kastijding voor Gods kind geen zaak van vreugde, als de pijn van het kruis gevoeld wordt, God geeft ook honing aan de roede. En aan de roede op farao's rug zat geen druppeltje honing hoor! En moeten kruis en druk ook niet medewerken om mij op mijn plaats te brengen en te houden? God gaf de farao over aan het oordeel der verharding, maar Zijn vaderlijke kastijding is bewijs dat Hij mij nog vasthoudt en liefheeft en niet overheeft voor het verderf!

Vreselijk, die hagel, gemengd met vuur en donderslagen. Wat voelt een mens zich dan klein! Wilt u wel eens klein zijn? En Gods grootheid aanbidden?

Ook nu weer wordt vooraf gewaarschuwd. Mozes geeft in naam van God zelfs advies om te schuilen. Er zijn er die aan de waarschuwing gehoor geven. Dat is uitermate vanzelfsprekend. Het is uitermate vanzelfsprekend en logisch dat een mens zich op Gods waarschuwend stem bekeert. Dat hij en als hij dat niet doet, is dan ook enkel pure dwaasheid! God had het de vorige keren toch ook niet bij waarschuwingen gelaten, maar de straf voltrokken? Zou het dan deze keer meevallen? Zij die hun knechten en vee niet lieten schuilen, hebben het geweten. Zij die niet naar Noach luisterden hebben het geweten. Zij die niet naar Jeremia luisterden hebben het geweten.

En zij die zich niet storen aan de waar-schuwingen van de Heere zullen het weten! Is er een schuilplaats? Ja, zoals er in de dagen van Noach een ark was, zo is er ook heden een Schuilplaats. Dat is de Heere Jezus. En zoals de tijdgenoten van Noach in de ark hadden moeten vluchten voor de regenfontein losbarstten, zo ook moeten wij heden, nu het nog de dag der zaligheid is, vluchten tot de Heere Jezus. Wie de noodzaak daar nog niet van inziet, is dwaas en blind. Verwoestend was de hagel. Een hagelbui kan plaatselijk zijn, maar nu trof de hagel het gehele land. Maar in Gosen is geen hagelkorreltje gevallen. Ze hebben natuurlijk wel die zwarte lucht gezien en de bliksemschichten en de donderslagen waargenomen. Het moest hen doen huiveren voor Gods macht. Het moest hen doen vluchten tot God om Zijn ontferming.

De reactie van de farao is anders dan voorheen. Hij erkent zijn schuld. Ik heb mij ditmaal verzondigd. Hij bedoelt: ik heb het mis gehad. Ik heb me vergist. God is rechtvaardig, maar wij hebben het bij het verkeerde eind gehad.

Hoe hebben we het nu? We hoorden toch zojuist dat God zijn hart verstokt had? Komt er dan toch nog enige emotie los? O ja, emoties zijn er genoeg. Maar dat is nog geen teken van een verbroken hart. Je hoort hem immers niet zeggen: Ik heb tegen de Heere gezondigd! Niet alleen dit maal, maar menigmaal! Hoor het verschil met Psalm 25: Ik heb tegen u o HEERE, zwaar en menigmaal misdreven! De farao biedt zijn excuses aan, maar het is van dezelfde hoogte als het platvloerse en gauw gezegde: sorry! Het komt niet tot een persoonlijk smeekgebed om Gods genade. Mozes moet voor hem bidden. Waarom doet hij het zelf niet? Hij houdt zich afzijdig van God, nog steeds. Hij valt niet voor God in het stof.

Hier ligt onderwijs voor allen die vrezen dat zij vanwege de ontdekking van de hardheid van hun hart, door God losgelaten en overgegeven zijn. Of bent u daar nooit bang voor? We hebben van nature toch net zo'n hart als de farao? Maar het verschil is of het ons aan God verbindt of dat we er nog dezelfde onder blijven. Als het goed is brengen we al onze nood en al ons vrezen tot de Heere: O God mijns heils, begeef, verlaat mij niet! O laat van mij Uw Heilige Geest niet scheiden, Die kan alleen op het rechte spoor mij leiden! Emoties kunnen weer wegspoelen. Levende indrukken gaan dieper. Ook komt de farao onder het tumult van het noodweer tot een belofte. Hij zal het volk laten gaan. Het is een loze belofte, zoals spoedig blijken zal. Wat al beloften en geloften worden er niet afgelegd, maar

worden niet nagekomen? Vele beloften blijven op het ziekbed achter en sterven een wisse dood, nadat de zieke weer van zijn ziekbed is opgestaan.

Dat Mozes de koning niet gelooft, blijkt uit zijn woorden: Ik weet dat gij voor het aangezicht van de Heere nog niet zult vrezen! Hij weet dat, omdat God het hem gezegd heeft. Maar hij weet ook hoe boos en arglistig het mensenhart is. De persoon die ergens zijn excuses voor aanbiedt, kan ook met beloften van beterschap komen. Maar de man die zondaar wordt voor God, vertrouwt zijn eigen hart niet en komt niet met allerlei geloften. Wel met het gebed om genade en bekering en vergeving.

De vragen die ik kreeg over deze geschiedenis brengen me tot een behandeling van de hele geschiedenis. God zegene het onderwijs aan onze arme zielen.

K. Hoefnagel

Boekbespreking

B. Hooghwerff, Het volk uit Abraham gesproten, Uit het leven van Joden die tot bekering kwamen, gebonden, 302 blz., € 23,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2189-0.

In het voorjaar van 2008 verscheen *De beloofde dominee. Uit het leven van ds. D. Bresser en zijn geestverwanten.*

Onder die geestverwanten was ds. W. Kraijenbelt, die lange tijd de Hervormde Gemeente van Overschie diende. De auteur ontdekte tijdens het verzamelen van informatie over deze predikant dat hij in 1849 te Overschie een bekeerde Jood doopte, die afkomstig was uit Klaaswaal. Deze Jood heette Abraham Hijmans. Via een achterkleindochter kwam de auteur achter de levensbeschrijving van deze bekeerde Jood. Ook Sara Diamant, een bekeerde Jodin, schreef in haar boekje *Een diamant door God geslepen* over Abraham Hijmans. Ook uit de brieven van Abraham Capadose aan Isaïc da Costa kon waardevolle informatie over Hijmans worden verkregen. Tijdens het onderzoek bleek dat er in de periode van 1840-1860 diverse Joden, verspreid over Nederland, tot bekering zijn gekomen. Zo is het nu verschenen boek ontstaan. De titel van het boek is ontleend aan Psalm 105 vers 4 (berijmd). Door de verkondiging van het Woord en door woord en wandel van Gods kinderen heeft de Heere Joden bekeerd. Ook onder de Joden had en heeft de Heere een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Hierbij valt te denken aan Isaïc da Costa en Abraham Capadose, die in 1822 in de Pieterskerk te Leiden gedoopt werden. In het boek dat we bespreken wordt geschreven

over: Abraham Hijmans, de gezusters Harst, Sara Ephraïm Diamant, Abraham Capadose, Isaïc da Costa, Carl August Ferdinand Schwartz, Rachel de groente-verkoopster, Sara Meijerse, ds. C.W.H. Pauli en oefenaar Jacob de Ruig. Het boek begint met een hoofdstuk over *Abraham Hijmans*. In de negentiende eeuw woonde in Klaaswaal één Joodse familie, de familie Hijmans. De leden van deze familie waren orthodoxe Joden die stipt de plichten van hun godsdienst waarnamen. Bij één zoon werd dit anders. Abraham kon geen rust vinden voor zijn ziel in alles wat hij deed. Mede door de omgang met Gods kinderen in het dorp kwam hij tot de overtuiging dat Christus de ware Messias is. In een weg van veel strijd en sterven aan al het zijne mocht hij Christus persoonlijk leren kennen als zijn Borg en Middelaar. Het kwam uiteindelijk tot een breuk met het ouderlijk gezin en Abraham Hijmans vestigde zich te Overschie. Hier werd hij gedoopt door ds. W. Krayenbelt. Over deze periode in zijn leven liet Hijmans een geschrift na, wat in dit boek is opgenomen. We willen u van dit geschrift een indruk geven door middel van een citaat dat we aantreffen op blz. 27: "Er is niets in de Joodse eredienst, dat erop toegelegd is de mens in eigen oog zondaar voor God te doen worden, of behoefte aan de Messias, de Verlosser en Zaligmaker van de zonden te wekken of aan te kweken. Zij is integendeel niets anders dan een dorre, koude en dode vormdienst, die alle kracht mist om de verloren zondaar tot Christus te leiden. Het Woord Gods, gegeven om ons wijs te maken tot zaligheid en dat God gaf, opdat het zou zijn een lamp voor onze voet en een licht op ons pad, wordt door de rabbijnen omgezet in een onverstaanbaar en menigmaal niets beduidend allerlei en wel door hun kabbalistische uitlegging en verklaring. Alzo ontnemen zij aan dat Woord alle onderwijs naar de mening des Geestes. En in plaats van de lezer hunner geschriften licht in Gods Woord te geven, dat hem tot God en de Heere Jezus Christus zou kunnen leiden en hem zichzelf zou doen kennen als een doemwaardige en doodschuldige, die genade behoeft, doen zij hem nog dieper in de duisternis en de verharding des harten zinken en hem daardoor troosteloos en reddeloos verloren gaan. O, welk een grote genade Gods, die mij uit zulk een duisternis en onwetendheid geliefde te redden en uit zulk een blindheid wilde uitleiden door de bestraling des Heiligen Geestes, tot verlichting des verstands, en mij geliefde de kracht Zijner genade tot bekering te schenken. Alzo was de wille Gods mij te leiden tot de erkenning, dat Jezus Christus de te Bethlehem uit de maagd Maria

Geborene, de aan de vaderen beloofde Messias is, de koning Israëls. Ware het niet verder tot ontdekking met mij gekomen aan mijn schuld voor God, wat zou dan van mijn arme, onbekeerde ziel geworden zijn? Want wat baat de mens de zuiverste belijdenis der waarheid van de weg des heils in Jezus Christus en wat baten de geleerdste beschouwingen en verklaringen der geloofstukken aan gaande des mensen eeuwige behoudenis en de zalige verwachting der ziel, indien men niet wedergeboren is uit de Heilige Geest tot vernieuwing des levens? Al heeft iemand al de kennis en hij heeft de liefde niet, dan is hij niets voor God. Uit het leven des geloofs, uit de geestelijke kennis der ziel komt een Gode welgevallige belijdenis voort, gepaard met nederigheid en ootmoed voor God en een bukken en buigen voor Zijn genadetroon. Een getuigen en belijden met de lippen daarentegen van de zaken Gods en van Zijn dienst, hetgeen niet uit het hart voortkomt, voert tot hoogmoed en zelfverheffing. Dan bedoelt men niet de ere Gods, maar eigen eer, doch geheel in tegenstelling van wat de psalmist ons voorhoudt in Psalm 115:1 'Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef eer.'" Het alleszins lezenswaardig boek is verlucht met illustraties en bevat een register van personen en plaatsen.

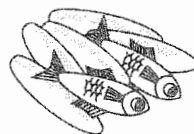
C.H. Spurgeon, De stem des bloeds, gebonden, 164 blz., € 10,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 97890-336-06915.

Dit boek bevat acht preken waarin de verzoening door het bloed van Christus centraal staat. De laatste preek gaat over de bekende tekst Hebr. 12:24b 'Het bloed der besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel.' Om u een indruk te geven van de inhoud van dit boek geven wij het slot weer van deze preek "Geliefden, u kunt vandaag net zo goed zingen als toen. Ik las vroeger een boek waarin de schrijver probeerde te bewijzen dat wij niet levenslang als zondaars tot Christus hebben te komen. Wij moeten tot heiligen opwassen, zegt hij. Hij wist er niet veel van, meen ik, want heiligen zijn nog zondaars en zij moeten steeds weer als zondaars tot Christus komen. Als ik ooit als een heilige tot de troon van God ga, word ik afgewezen; maar als ik ga, juist als een arm, gering, zoekend zondaar, betrouwend op niets dan op Uw bloed, o Jezus, dan – hiervan ben ik zeker – kan ik nooit afgewezen worden. 'Tot hetwelk komende als tot het bloed dat betere dingen spreekt dan dat van Abel.' Dat dit iedere dag onze werkzaamheden en ondervinding zouden zijn! Er zijn hier echter mensen die erkennen dat zij nooit kwamen. Ik kan u

duis niet vermanen iedere dag te komen, maar ik wek u op om nu te komen, voor het eerst. Maar u zegt: 'Mag ik komen?' Ja, als u wenst te komen, mag u. Als u voelt dat u er behoefte aan hebt om te komen, mag u komen. Maar u zegt: 'Ik moet enige verdiensten meebrengen!' Luister naar wat dat bloed zegt! 'Zondaar, Ik ben vol verdienste. Waarom brengt u uw verdiensten hier?' Toch zegt u: 'Ik heb te veel zonde.' Luister naar dat bloed, dat zegt: 'Uit vele misdaden tot rechtvaardigmaking des levens.' 'Maar', zegt u, 'ik ben te schuldig.' Luister naar dat bloed! 'Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen worden als wol; al waren ze rood als karmozijn, zij zullen witter worden dan sneeuw.' 'Maar', zegt een ander, 'ik heb zo'n geringe begeerte, ik heb zo'n klein geloof.' Luister naar dat bloed: 'Het gekrookte riet zal Ik niet verbreken, de rokende vlaswiek zal Ik niet uitblussen.' U zegt: 'Maar Hij zal mij zeker uitwerpen als ik kom.' Luister naar dat bloed: 'Al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.' 'Ach', zegt u, 'ik weet dat ik zonden bedreven heb, die niet uitgewist kunnen worden.' Luister tot slot nog eens naar dat

bloed: 'Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.' Dat is de getuigenis van dit bloed, Zijn getuigenis aan u. 'Drie zijn er die getuigenis geven op aarde: de geest, het water en het bloed.' De getuigenis van het bloed is: 'Ik reinig van alle schuld.' Kom, arme zondaar, werp u eenvoudig op die waarheid. Weg met uw goede werken waarop u nog vertrouwt! Betrouw alleen op dat lieflijk woord van Christus. Vertrouw op Zijn bloed, en als u kunt, stel uw vertrouwen op Jezus alleen, op Zijn gesprengd bloed. Het zal in uw geweten betere dingen spreken dan Abel. Ik vrees dat er hier mensen zijn die niet weten wat wij door geloven verstaan. Dr. Chalmers, eens op bezoek bij een arme oude vrouw, zei haar dat zij in Christus geloven moest en zij antwoordde: 'Maar dat is het nu juist, ik weet niet wat u daarmee bedoelt'. Toen zei dr. Chalmers: 'Vertrouw op Christus.' Dat is de betekenis van geloven. Vertrouw op Hem met uw ziel, vertrouw op Hem met uw zonden, vertrouw op Hem met de toekomst, vertrouw op Hem met het verleden, vertrouw op Hem met alles. Zeg: Een worm, onwaardig, zwak en slecht, ben

Bonisa Z E N D I N G

Mefiboseth
Weeskinderen en
gehandicaptenzorg

Klein project :
operaties

gehandicaptenzorg

Tien Chinese kinderen met een
open gehemelte wachten op
een operatie.

Wilt u helpen?

Een operatie kost €1.000

Postbank 31.555.32

o.v.v. Mefiboseth operaties

Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

Geen ouders.
Geen familie.
Wie zal naar hen omzien?

Met uw steun
kan ook dit kind
geholpen worden.

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

ik, die nederval: Wees Gij mijn kracht, wees Gij mijn recht, mijn Jezus en mijn Al. Moge de Heere u Zijn zegen geven, om Jezus' wil Amen."

C.H. Spurgeon, *Aller oog zal Hem zien, gebonden*, 160 blz., € 10,90, Uitgeverij De banier, Apeldoorn. ISBN 97890-336-30002.

Dit keurig uitgegeven boek bevat zeven preken over de wederkomst van Christus. De titel is ontleend aan de eerste preek die gaat over Openbaring 1:7. Een kleine slordigheid signaleerde ik

Christelijke Gereformeerde bezienningskring binnen de classis Leeuwarden.

Op D.V. vrijdag 2 oktober a.s. zal onze bezienningsavond gehouden worden.

Ds. J.H. van Dijk hoopt te spreken over het onderwerp:
"De vergeving der zonden"

Deze bijeenkomst wordt gehouden in de beneden zaal van de:
Chr. Geref. "Sionskerk" Hoofdweg 127 te Damwoude.
Aanvang : 19.45 uur.

Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen.
Allen van harte welkom!

hierbij: De titel van het boek luidt: *Aller oog zal Hem zien*, terwijl de tekst boven de preek correct wordt weergegeven: alle oog zal Hem zien. De laatste preek gaat over Lukas 12: 37 en 38. 'Zalig zijn die dienstknechten, welke de heer als hij komt, zal wakende vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, en zal hen doen aanzitten, en bijkomende, zal hij hen dienen. En zo hij komt in de tweede nachtwake, en komt in de derde wake, en vindt hen alzo, zalig zijn dezelve dienstknechten.' Spurgeon ontvouwt in deze preek twee gedachten: 1. De Heere zal terugkomen. 2. We moeten waakzaam zijn. Spurgeon dringt aan op hemelsgezindheid. We lezen op blz. 152 en 153 "O, kleef toch niet zo vast aan deze aarde! Werp uw anker niet hier uit in dit troebele water. Bouw uw nest niet in een van deze bomen; ze zijn allemaal gemerkt om omgehakt te worden. Uw nest zal neerstorten als u het daar hebt gebouwd. 'Bedenk de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn' (Kol 3:2). Zie hogerop! Wees niet bezorgd over de dingen die dit leven aangaan, maar wees bezig met de dingen van de wereld die komen zal. 'Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden' (Matth. 6:33)." De preek eindigt als volgt: "Geliefden, werkt, wacht en waakt! Zodat u, als Hij komt, bevorderd zult worden tot een groter, hoger,

edeler werk dan u nu doet, waarvoor u wordt voorbereid door het lagere en zwaardere werk van deze wereld. God zegene u, geliefden. Als iemand van u de Heere niet kent en daarom niet uit-ziet naar Zijn komst, bedenk dan dat Hij toch wel komt, of u naar Hem uitziert of niet. Als Hij komt, dan zult u voor Zijn rechterstoel worden gedaagd. Hoe zult u Hem dan kunnen antwoorden? Wat zult u dan zeggen, als u Zijn liefde hebt geweigerd en u als doof hebt gehouden voor Zijn genadige nodigheden? Als u uw antwoord altijd maar hebt uitgesteld, uitgesteld, en uitgesteld? Als u nu niet antwoordt, zult u straks met uw mond vol tanden staan. Uw zwijgen zal u veroordelen en uw Koning zal zeggen: 'Bindt zijn handen en voeten, neemt hem weg, en werpt hem uit in de buitenste duisternis' (Matth. 22:13). God geve ons geloof in de Heere Jezus tot het eeuwige leven, opdat wij leren uitzien naar Zijn verschijning uit de hemel, omwille van Zijn liefde! Amen."

Stichting steun Messias belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

D.v. zaterdag 26 september om 19.30 u.

Jubileumzangavond

in de Chr. Ger. Kerk te Dordrecht-C.
Dubbeldamseweg Noord 1
Medewerkenden: Chr. Ger. Gem. Koor 'Jubilate'
dirigent: Maarten van den Berg,
organist: Gerard de Wit
solozang: Erica Bogerd, dwarsluit: Hanneke Kok
muziekgroep 'Amice Instrumentals'

Mannenkoor Ger. Gem. 'Groot Rotterdam'
dirigent: Matthijs van Noort, organist: Janco Belder
Algehele leiding: Ds. J.M.J. Kieviet
Collecte t.b.v. Woord & Daad. Toegang gratis.

Christelijk onderwijs is nu nodig

Help het christelijk onderwijs in China. Internaten zijn bedoeld als thuis.
Samen zorgen voor toekomstperspectief. Uw bijdrage is meer dan een geschenk!

Stort uw gift op 3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudsontaylor.nl